

Asia: VM/1709/00.01.00.01/2016 VM098:00/2016

Lausuntopyyntö julkisen hallinnon tiedonhallinnan sääntelyn kehittämistä selvittäneen työryhmän raportista

Yleiset kommentit raportista

Yleiset kommentit raportista

Fimean kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmän raportista. Fimea esittää lausuntonsa ainoastaan kohdasta 5.8. Muutoin Fimea lausuu lyhyesti seuraavan. Raportissa on kartoitettu monia lainsäädännöllisiä ja eri tavoitteiden reunaehtoja uuden lain aikaansaamiseksi ja muun muassa uuden tiedonhallintalain, julkisuuslain ja EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen yhteensovittaminen on jätetty jatkovalmisteluun, kuten monet muutkin suuret kysymykset. Tämä näyttäytyikin hyvin suurena hankkeena ja on monella tapaa tärkeä hallinnon digitalisaation onnistumiseksi. Tietoturvallisuuden linjauksiin, kuten suojausluokituksen ja tietoturvan tasoluokituksen muutostarpeeseen sekä lokittamisen lainsäädännön tarpeellisuuteen Fimea yhtyy, samoin julkisuudesta ja salassapidosta esitettyihin arvioihin. Raportin kohdassa "Tiedonsaanti asiakirjoista ja tietoaineistoista" on huomioitu luonnosvaiheessa oleva sote-tietojen toissijaisesta käytöstä oleva lakihanke, joka koskee myös Fimeaa.

Kommentit raportin 5 luvusta

Kommentit osasta 5.1 Tiedonhallintaa koskevan sääntelyn soveltamisaloista

-

Kommentit osasta 5.2 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen

-

Kommentit osasta 5.3 Tietoturvallisuus

-

Kommentit osasta 5.4 Tietoaineistojen muodostaminen ja vastuut

-

Kommentit osasta 5.5 Tietojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus

-

Kommentit osasta 5.6 Tietoaineistojen julkisuus ja salassapito

-

Kommentit osasta 5.7 Tiedonsaanti asiakirjoista ja tietoaineistoista

-

Kommentit osasta 5.8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi

Linjauksissa ollaan muuttamassa asianhallinnan toimintaympäristöä. Linjauksen mukaiset muutokset tulisivat aiheuttamaan viranomaisille ja muille tahoille, kuten tutkimuslaitokset, todennäköisesti lisäkustannuksia.

1. Linjauksessa ehdotetaan säilytysaikojen määräytymisen kriteerien säätämisestä laissa. Kukin tiedonhallintayksikkö määritteli säilytysajat näillä perusteilla.

Laeissa on tähän asti hyvin harvoin riittävän tarkalla tasolla määritelty kriteereitä, joiden perusteella, viranomainen pystyy lakia sellaisenaan soveltamaan ilman lain nojalla annettuja tarkentavia ohjeita ja määräyksiä.

2. Tietoaineistojen pitkäaikaisen säilytyksen ja tietoon kohdistuvien tietopyyntöjen ollessa kunkin yksittäisen viranomaisen vastuulla, se tulee lisäämään viranomaisten hallinnollista taakkaa, sen vähentämisen sijaan. Tietojen pysyvä säilyttäminen ja tietojen arkistointi ovat tähänkin saakka olleet eri asioita, joskaan eivät toisiaan poissulkevia toimintoja.

3. Tietoaineistojen arkistointi on ollut Kansallisarkiston ja viranomaisen yhteistyön tuloksena syntynyt, säilyttämisen kriteereihin perustuva toiminto. Yksittäisellä viranomaisella on harvoin käytössään tarvittavaa kattavaa tietopääomaa, jonka perusteella tietoaineistojen säilyttäminen voidaan yksinomaan esittää. Tämä vaikuttaisi siten, että tietoaineistoja tullaan todennäköisesti säilyttämään aiempaa enemmän, joka lisää hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Hyvää tässä kohdassa on maininta Kansallisarkiston tietojärjestelmästä, joka toteutuessaan korjaa nykyisen kansallisen kulttuuriperinnön kannalta äärimmäisen huonon tilanteen tietojärjestelmän puuttuessa.

4. Yksittäisellä viranomaisella on harvoin riittävän kattavaa tietopääomaa tietoaineistojen säilytysarvon määrittelyyn, vaikka kriteeristö olisikin olemassa. Tästä esityksen kohdassa kuitenkin saa käsityksen Kansallisarkiston roolin olevan jatkossakin käytäntöä ohjaava.

5. Esityksen kohta on tietoaineistojen siirtämisestä sähköisessä muodossaan on erinomainen, mutta jatkossa tuodaan esille edelleen aineistojen manuaalinen muoto, jonka viranomainen itse säilyttää, mutta Kansallisarkiston valvonnassa. Manuaalisen aineiston olemassaolo lyö ajatuksellisesti ja käytännössäkin korville parhaillaan meneillään olevaan Kansallisarkiston viranomaisaineistojen digitointihanketta, jonka tarkoituksena on digitoida kaikki viranomaisarkistot ja hävittää paperiarkistot.

Kansallisarkistoon siirrettyjen tietoaineistojen tulee olla jatkossa saumattomasti viranomaisen käytössä käyttöliittymän avulla, se vähentää kustannuksia Kansallisarkistossa ja viranomaisessa, kun paperiarkistotiloja ei enää tarvita.

Kun viranomaisarkistot on digitalisoitu ja tallennettu yhteiseksi tietovarannoksi, tulisi linjata, ettei paperiaineistoja enää synny lainkaan. Vain siten syntyy kustannussäästöjä tilojen osalta.

6. Metatietojen ja asiankäsittelyä koskevien tietojen hallinta laki- tai asetustasolla on mahdollisesti ylimitoitettu toimenpide. Lisäksi norminanto ministeriön tasolla ja koko valtionhallintoa ajatellen vaikuttaa jäykältä linjaukselta. Norminanto-oikeuden tulisi olla taholla, joka vastaa vastaanotettavien aineistojen säilyttämisestä.

Metatietojen määrittelyn ohjaukseen esitetty neuvottelukunta vaikuttaa myös ketterän hallinnon näkökulmasta varsin järeälle ratkaisulle.

7. Kansallisarkiston arkistointijärjestelmä ja siinä säilytettävät ei-arkistoitavat tietoaaineistot ovat kannatettava ehdotus. Tämä tarkoittanee mahdollisesti kaikkien tietoaaineistojen siirtämistä Kansallisarkiston järjestelmään ja yhteisestä tietovarannosta viranomaisen käyttöliittymineen syntyisi kustannussäästöjä, jos yksittäinen virasto ei olisi enää veloitettu järjestämään pitkäaikaissäilytystä. Ehdotuksessa kuvatonlainen menettely, ettei tietoaaineisto ole käytettävissä, vaan ainoastaan säilytyksessä, ei ole oikeasuuntainen eikä edistä yhteisten tietovarantojen käyttöä eikä hyödyntämistä.

Linjauksessa tuodaan esille Sähköinen arkistointipalvelu SAPA ja siihen liittyvä, edelleen meneillään oleva, selvitys. Viranomaisille on jo pitkään ollut epäselvää millä tavoin sähköinen arkistointi tullaan järjestämään valtakunnallisesti. Jos selvitys olisi pidemmällä, olisi mahdollista paremmin arvioida valtionhallinnon/julkishallinnon koko tiedonhallinnan kokonaisuutta ja sen toimivuutta.

Epäselväksi jää mitkä tietoaaineistot katsotaan tieteelliseksi tutkimusaineistoiksi. Aikaisemmin Kansallisarkiston pysyvään säilytykseen määräämät tietoaaineistojen on katsottu nimenomaan omaavan tieteellisen tutkimuksen kannalta merkittävää tietoa. Näiden tutkimusaineistojen sijoittaminen korkeakouluihin ja tutkimuslaitoksiin osaksi heidän toimintaansa vaikuttaisi nostavan heidän kustannuksiaan. Kansallisarkiston on jo pitkään ollut yksi keskeinen tutkimuksen infrastruktuurin osa, jonka aineistot ovat olleet myös sähköisesti käytettävissä.

Kommentit osasta 5.9 Tietohallinnon ja tiedonhallinnan ohjaus

-

Kommentit muutosehdotusten priorisoinnista

Mitä muutosehdotuksia olisi mielestänne priorisoitava valmistelussa?

-

Muut tarpeelliset toimenpiteet

Millä muilla toimenpiteillä, lainsäädännön uudistamisen lisäksi, katsotte olevan merkitystä julkisen hallinnon tiedonhallinnan kehittämisessä?

-

Työryhmän ehdotusten vaikutukset

Yleiset kommentit vaikutuksista

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

-

Yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Nousu Tuula
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea